

meritum

**OCHRONA
DANYCH
OSOBOWYCH**

redakcja naukowa Dominik Lubasz

Edyta Bielak-Jomaa, Iwona Bogucka, Jan Byrski, Witold Chomiczewski, Michał Czerniawski
Michał Ćwiakowski, Dominika Dörre-Kolasa, Karolina Gałęzowska, Maciej Gawroński
Urszula Góral, Agnieszka Grzelak, Mirosław Gumularz, Tomasz Izydorczyk
Mariusz Jagielski, Damian Karwala, Xawery Konarski, Patrycja Kozik, Dominik Lubasz
Joanna Łuczak-Tarka, Arwid Mednis, Monika Namysłowska, Zbigniew Okoń, Aneta Sieradzka
Monika Susańko, Adam Szkurlat, Dariusz Szostek, Agnieszka Świerczyńska
Marek Świerczyński, Katarzyna Witkowska-Nowakowska, Mirosław Wróblewski
Krzysztof Wygoda, Natalia Zawadzka

2. WYDANIE

meritum

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

redakcja naukowa Dominik Lubasz

Edyta Bielak-Jomaa, Iwona Bogucka, Jan Byrski, Witold Chomiczewski, Michał Czerniawski
Michał Ćwiakowski, Dominika Dörre-Kolasa, Karolina Gałęzowska, Maciej Gawroński
Urszula Góral, Agnieszka Grzelak, Mirosław Gumularz, Tomasz Izydorczyk
Mariusz Jagielski, Damian Karwala, Xawery Konarski, Patrycja Kozik, Dominik Lubasz
Joanna Łuczak-Tarka, Arwid Mednis, Monika Namysłowska, Zbigniew Okoń, Aneta Sieradzka
Monika Susańko, Adam Szkurłat, Dariusz Szostek, Agnieszka Świerczyńska
Marek Świerczyński, Katarzyna Witkowska-Nowakowska, Mirosław Wróblewski
Krzysztof Wygoda, Natalia Zawadzka

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Stan prawny na 31 października 2021 r.

Wydawca: *Monika Pawłowska*

Redaktor prowadzący: *Adam Choiński*

Opracowanie redakcyjne: *JustLuk*

Projekt okładki i stron tytułowych: *Wojtek Janikowski*

Autorzy:

- dr Edyta Bielak-Jomaa* – rozdział III.13;
sędzia NSA dr Iwona Bogucka – rozdział IV.4;
adw. dr hab. Jan Byrski, prof. UEK – rozdział XVII;
r.pr. Witold Chomiczewski – rozdziały: III.3.C–G, I–J, N, 5.C–H, 6.J; XVIII;
r.pr. dr Michał Czerniawski – rozdział I; II.1–4, 6;
adw. Michał Cwiakowski – rozdział XI;
r.pr. dr Dominika Dörre-Kolasa – rozdział IX;
Karolina Gałęzowska – rozdział IV.5;
r.pr. Maciej Gawroński – rozdział XI;
Urszula Góral – rozdział III.14–15;
adw. dr hab. Agnieszka Grzelak, prof. ALK – rozdziały: IV.3; V.1–5, 10–15;
r.pr. dr Mirosław Gumularz – rozdziały: III.16.B; IV.9; V.6, 7.B, D–F, 8; XIV;
inż. Tomasz Izydorczyk – rozdział III.7.E;
dr hab. Mariusz Jagielski, prof. UŚ – rozdział VIII;
r.pr. dr Damian Karwala – rozdziały: III.12; XII;
adw. Xawery Konarski – rozdział VI;
r.pr. Patrycja Kozik – rozdziały: III.11; IV.7–8; V.6, 7.A, C, 9;
r.pr. dr Dominik Lubasz – rozdziały: III.1–2, 3.A–B, H, K–M, 4, 5.A–B, 6.A–B, 7.A–B, D, F–G, 10, 17;
IV.1–2, 6, 12; XXI; XXIII;
dr Joanna Łuczak-Tarka – rozdziały: III.16.A, C; IV.10–11; XIII;
r.pr. dr Arwid Mednis – rozdział III.8;
dr hab. Monika Namysłowska, prof. UE – rozdział XXI;
r.pr. dr Zbigniew Okoń – rozdział XIX;
dr Aneta Sieradzka – rozdział X;
r.pr. Monika Susańko – rozdział III.6.C–I, 7.C;
adw. Adam Szkurtat – rozdział XV;
r.pr. dr hab. Dariusz Szostek, prof. UO – rozdział XX;
adw. Agnieszka Świerczyńska – rozdział XXIII;
adw. dr hab. Marek Świerczyński, prof. UKSW – rozdział XXII;
Katarzyna Witkowska-Nowakowska – rozdział III.9;
r.pr. Mirosław Wróblewski – rozdziały: IV.3; V.1–5, 10–15;
dr Krzysztof Wygoda – rozdział II.5;
adw. Natalia Zawadzka – rozdziały: VII; XVI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN: 978-83-8246-501-3

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Strona	Numer
11	Słowo wstępne
13	Wykaz skrótów
CZĘŚĆ I	
21	Rozdział I. Ochrona danych osobowych w prawie międzynarodowym
22	1. Wprowadzenie 1
24	2. Rada Europy – Europejska Konwencja Praw Człowieka 6
27	3. Rada Europy – Konwencja 108 i rezolucje 11
35	4. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – rekomendacja z 23.09.1980 r. w sprawie wytycznych dotyczących ochrony prywatności i przekazywania danych osobowych pomiędzy krajami 23
36	5. Rezolucje ONZ 25
37	6. Podsumowanie 27
39	Rozdział II. Prawo do ochrony danych osobowych jako prawo podstawowe (Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, europejskie prawo pierwotne i wtórne, Konstytucja RP)
40	1. Wprowadzenie 28
42	2. Prawo do ochrony danych osobowych w pierwotnym prawie europejskim 31
43	3. Dyrektywa 95/46..... 33
45	4. Prawo do ochrony danych osobowych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej 39
47	5. Prawo do ochrony danych osobowych w Konstytucji RP..... 43
59	6. Prawo do ochrony danych osobowych jako prawo podstawowe – podsumowanie 65

Strona		Numer
61	Rozdział III. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)	
68	1. Wprowadzenie	66
73	2. Zakres zastosowania ogólnego rozporządzenia o ochronie danych	85
78	3. Podstawowe pojęcia	100
111	4. Zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych	183
119	5. Przestanki legalizacyjne przetwarzania danych osobowych	222
142	6. Prawa osób, których dane dotyczą	281
215	7. Obowiązki administratora i podmiotu przetwarzającego	461
321	8. Współadministrowanie danymi osobowymi	674
335	9. Powierzenie przetwarzania	709
349	10. Inspektor ochrony danych	737
361	11. Kodeksy postępowania i certyfikacja	765
369	12. Przekazywanie danych osobowych do państw trzecich i organizacji międzynarodowych	777
394	13. Organ nadzorczy	815
406	14. Współpraca i spójność	856
412	15. Europejska Rada Ochrony Danych	869
416	16. Środki ochrony prawnej	883
426	17. Podsumowanie	906
435	Rozdział IV. Ustawa z 10.05.2018 r. o ochronie danych osobowych	
439	1. Wprowadzenie	910
442	2. Zakres zastosowania ustawy o ochronie danych osobowych	918
444	3. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych	927
471	4. Postępowanie w sprawie naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych	990
492	5. Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych	1036
500	6. Wyznaczanie inspektora ochrony danych	1069
505	7. Akredytacja i certyfikacja	1091
521	8. Kodeksy postępowania	1130
533	9. Odpowiedzialność cywilna	1156
551	10. Administracyjne kary pieniężne	1201
562	11. Odpowiedzialność karna	1215
569	12. Podsumowanie	1226

Strona	Numer
--------	-------

575	Rozdział V. Ustawa o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości z uwzględnieniem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680	
-----	---	--

578	1. Wprowadzenie	1229
587	2. Zakres zastosowania ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku ze zwalczaniem i zapobieganiem przestępczości	1234
598	3. Podstawowe pojęcia	1245
612	4. Zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych.....	1259
626	5. Przesłanki legalizacyjne przetwarzania danych osobowych	1272
635	6. Prawa osób, których dane dotyczą	1282
642	7. Obowiązki administratora	1311
682	8. Współadministrowanie danymi	1417
684	9. Powierzenie przetwarzania danych osobowych	1424
694	10. Inspektor ochrony danych	1440
707	11. Przekazywanie danych osobowych do państw trzecich i organizacji międzynarodowych	1448
718	12. Organ nadzorczy	1452
734	13. Europejska Rada Ochrony Danych	1468
738	14. Środki ochrony prawnej i odpowiedzialność karna	1471
749	15. Podsumowanie	1476

CZĘŚĆ II

757	Rozdział VI. Ochrona danych osobowych w sektorze łączności elektronicznej	
-----	---	--

758	1. Wprowadzenie	1477
759	2. Podstawy prawne	1479
762	3. Szczegółowe problemy	1487
773	4. Podsumowanie	1513

775	Rozdział VII. Ochrona danych osobowych w działalności prasowej	
-----	--	--

776	1. Wprowadzenie	1514
776	2. Podstawy prawne	1517
777	3. Szczegółowe problemy	1518
797	4. Podsumowanie	1569

799	Rozdział VIII. Ochrona danych osobowych konsumentów	
-----	---	--

800	1. Wprowadzenie	1570
802	2. Podstawy prawne	1577

Strona		Numer
805	3. Szczegółowe problemy	1582
826	4. Podsumowanie	1628
827	Rozdział IX. Ochrona danych osobowych pracowników	
828	1. Wprowadzenie	1629
830	2. Szczegółowe problemy	1630
856	3. Podsumowanie	1660
859	Rozdział X. Ochrona danych osobowych pacjentów	
860	1. Wprowadzenie	1661
861	2. Podstawy prawne	1664
861	3. Szczegółowe problemy	1665
872	4. Podsumowanie	1682
875	Rozdział XI. Ochrona danych osobowych w sektorze finansowym i bankowym	
876	1. Wprowadzenie	1683
876	2. Podstawy prawne	1686
877	3. Szczegółowe problemy	1687
903	4. Podsumowanie	1739
905	Rozdział XII. Ochrona danych osobowych w sektorze ubezpieczeniowym	
906	1. Wprowadzenie	1740
906	2. Podstawy prawne	1741
907	3. Szczegółowe problemy	1742
919	4. Podsumowanie	1762
923	Rozdział XIII. Ochrona danych osobowych w oświacie	
924	1. Wprowadzenie	1764
925	2. Podstawy prawne	1767
926	3. Szczegółowe problemy	1771
935	4. Podsumowanie	1790
937	Rozdział XIV. Ochrona danych osobowych w samorządzie terytorialnym	
938	1. Wprowadzenie	1791
939	2. Podstawy prawne	1794
940	3. Szczegółowe problemy	1797
948	4. Podsumowanie	1826

Strona		Numer
951	Rozdział XV. Ochrona danych osobowych w wymiarze sprawiedliwości	
952	1. Wprowadzenie	1827
952	2. Podstawy prawne	1828
953	3. Szczegółowe problemy	1830
970	4. Podsumowanie	1879
973	Rozdział XVI. Ochrona danych osobowych w działalności literackiej, artystycznej i akademickiej	
974	1. Wprowadzenie	1880
974	2. Podstawy prawne	1882
974	3. Szczegółowe problemy	1883
982	4. Podsumowanie	1906
983	Rozdział XVII. Ochrona danych osobowych a tajemnice zawodowe	
984	1. Wprowadzenie	1908
985	2. Podstawy prawne	1914
986	3. Szczegółowe problemy	1915
991	4. Podsumowanie	1924
995	Rozdział XVIII. Ochrona danych osobowych a <i>compliance</i>	
996	1. Wprowadzenie	1928
997	2. Podstawy prawne	1930
997	3. Szczegółowe problemy	1932
1004	4. Podsumowanie	1945
1005	Rozdział XIX. Ochrona danych osobowych a prawa własności intelektualnej	
1006	1. Wprowadzenie	1946
1007	2. Podstawy prawne	1952
1008	3. Szczegółowe problemy	1953
1030	4. Podsumowanie	2032
1033	Rozdział XX. Ochrona danych osobowych a <i>blockchain</i>	
1034	1. Wprowadzenie	2036
1034	2. Podstawy prawne	2038
1035	3. Szczegółowe problemy	2039
1041	4. Podsumowanie	2054

SPIS TREŚCI

Strona		Numer
1043	Rozdział XXI. Ochrona danych osobowych a sztuczna inteligencja	
1044	1. Wprowadzenie	2055
1045	2. Podstawy prawne	2058
1046	3. Szczegółowe problemy	2059
1064	4. Podsumowanie	2121
1069	Rozdział XXII. Ochrona danych osobowych – zagadnienia kolizyjnoprawne	
1070	1. Wprowadzenie	2122
1070	2. Podstawy prawne	2123
1070	3. Szczegółowe problemy	2124
1082	4. Podsumowanie	2155
1087	Rozdział XXIII. Ochrona danych osobowych a ochrona sygnalistów	
1088	1. Wprowadzenie	2157
1089	2. Podstawy prawne	2158
1089	3. Szczegółowe problemy	2159
1108	4. Podsumowanie	2196
1111	O Autorach	
1121	Indeks rzeczowy	

SŁOWO WSTĘPNE

Od 25.05.2018 r. jednolicie w całej Unii Europejskiej stosowane jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/679 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), które zastąpiło dotychczas obowiązujące regulacje dotyczące ochrony danych osobowych we wszystkich państwach członkowskich UE.

Ogólne rozporządzenie o ochronie danych wraz z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłające decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (tzw. dyrektywa policyjna) weszło w skład europejskiego pakietu reform ochrony danych osobowych mających na celu w szczególności unowocześnienie regulacji, zniesienie zbędnych obciążeń administracyjnych oraz usunięcie różnic w ochronie w poszczególnych państwach członkowskich.

Europejska reforma przepisów kształtujących system ochrony danych osobowych stała się głównym przedmiotem badawczym w niniejszej publikacji. Omówienie regulacji unijnych, a także aktów prawa krajowego zapewniających skuteczność ogólnego rozporządzenia w Polsce, jak również implementujących przepisy dyrektywy policyjnej do krajowego porządku prawnego, osadzone jest jednak w szerszym kontekście, uwzględniając rozwiązania przyjęte w prawie międzynarodowym, podstawy konstytucyjne ochrony danych osobowych, jak też regulacje sektorowe.

Meritum. *Ochrona danych osobowych* składa się z dwóch części. W pierwszej, ogólnej, opisane zostały podstawy międzynarodowe ochrony danych osobowych, regulacje unijne, tak w prawie pierwotnym, jak i wtórnym, a także regulacje krajowe, poczynszy od podstaw konstytucyjnych, a skończywszy na przepisach szczegółowych ustawy o ochronie danych osobowych i ustawy o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości. W części drugiej problematykę ochrony danych osobowych ujęto z perspektywy poszczególnych sektorów, m.in. łączności elektronicznej, medycyny, oświaty czy bankowości, a także poruszono wybrane problemy szczegółowe związane z ochroną danych osobowych i np. sztuczną inteligencją, *blockchain*, zagadnieniami kolizyjnoprawnymi czy własnością intelektualną.

Publikacja ma charakter kompleksowy. Łączy zagadnienia teoretyczne i konstrukcyjne z kwestiami praktycznymi, które są efektem przemyśleń wielu współautorów. Wkład w jej opracowanie wniosło bowiem 30 autorów o rozległych kompetencjach merytorycznych z zakresu ochrony

danych osobowych, będących praktykami orzekającymi, jak też doradzającymi w dziedzinie ochrony danych osobowych, przedstawicielami nauki i administracji.

Dziękuję Im za zaangażowanie i nieoceniony wkład!

Liczę, że *Meritum. Ochrona danych osobowych* będzie ciekawą propozycją wydawniczą, dostarczającą czytelnikom kompleksowej wiedzy z zakresu ochrony danych osobowych i ułatwiającą prawidłowe stosowanie przepisów.

Z uwagi na dynamikę prawną w obszarze ochrony danych osobowych, tak legislacyjną, jak i orzeczniczą, po roku od wydania pierwszego *Meritum* zdecydowaliśmy się na dokonanie aktualizacji o najnowsze trendy, wytyczne, orzecznictwo organów nadzorczych i sądów, poglądy wyrażone zarówno w piśmiennictwie krajowym, jak i zagranicznym, a także nowe regulacje prawne lub ich projekty, zwłaszcza w zakresie przepisów dotyczących ochrony sygnalistów, i oddanie w Państwa ręce wydania drugiego.

Łódź, październik 2021 r.

dr Dominik Lubasz

CZEŚĆ I

Ochrona danych osobowych w prawie międzynarodowym

Michał Czerniawski

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	1	4. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – rekomendacja z 23.09.1980 r. w sprawie wytycznych dotyczących ochrony prywatności i przekazywania danych osobowych pomiędzy krajami	23
2. Rada Europy – Europejska Konwencja Praw Człowieka	6	5. Rezolucje ONZ	25
A. Wstęp do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka	6	A. Rezolucja 34/169 Zgromadzenia Ogólnego ONZ: Kodeks Postępowania Funkcjonariuszy Porządku Prawnego	25
B. Orzecnictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	8	B. Rezolucja 45 (95) Zgromadzenia Ogólnego ONZ: Wytyczne w sprawie uregulowania kartotek skomputeryzowanych danych osobowych	26
3. Rada Europy – Konwencja 108 i rezolucje	11	6. Podsumowanie	27
A. Konwencja 108 Rady Europy z 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzona w Strasburgu 28.01.1981 r.	11		
B. Rezolucje Rady Europy	19		
C. Modernizacja Konwencji 108	22		

1. Wprowadzenie

Podstawa prawna: Konwencja nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych oraz Protokół dodatkowy do Konwencji dotyczący organów nadzoru i transgranicznych przepływów danych sporządzony w Strasburgu 8.11.2001 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 3, poz. 15); Protokół nr 223 modernizujący Konwencję 108, otwarty do podpisu 10.10.2018 r.; Oświadczenie rządowe z 27.08.2002 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 28 stycznia 1981 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 3, poz. 26); ustawa z 16.10.2019 r. o ratyfikacji Protokołu zmieniającego Konwencję o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonego w Strasburgu dnia 10 października 2018 r. (Dz.U. poz. 2284); Rezolucja 34/169 Zgromadzenia Ogólnego ONZ: Kodeks Postępowania Funkcjonariuszy Porządku Prawnego; Rezolucja 45 (95) Zgromadzenia Ogólnego ONZ: Wytyczne w sprawie uregulowania kartotek skomputeryzowanych danych osobowych; Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Paryż, 10.12.1948 r.; Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167); Konwencja o Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, wraz z Protokołami dodatkowymi nr 1 i 2 do tej Konwencji, stanowiącymi jej integralną część sporządzone w Paryżu 14.12.1960 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 76, poz. 490); Rezolucja (73) 22 Rady Europy, Rezolucja (74) 29 Rady Europy, OECD, Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data; Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

- 1 Ochrona danych osobowych do dnia dzisiejszego nie doczekała się regulacji międzynarodowej, która standaryzowałaby zasady przetwarzania danych osobowych na świecie. Przyjęte przez unijnego prawodawcę rozwiązania, tj. dyrektywa 95/46 oraz RODO, stosunkowo restrykcyjne, mimo upływu ponad 20 lat od ich wypracowania, nie znalazły także na świecie zbyt wielu naśladowców. Nieco inaczej sytuacja ma się w odniesieniu do prawa do prywatności. W tym zakresie bowiem istnieją standardy globalne, a powstałe kilkadziesiąt lat temu przepisy wciąż można efektywnie stosować w społeczeństwie informacyjnym. Na poziomie międzynarodowym prawo do prywatności proklamowano po raz pierwszy w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (1948), a następnie w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych (1966).

WAŻNE! Zgodnie z art. 12 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka:

„nikt nie może być poddany arbitralnemu ingerowaniu w jego życie prywatne, rodzinne, domowe lub korespondencję. (...) Każdy człowiek ma prawo obrony przeciwko takim ingerencjom i atakom”.

Z kolei zgodnie z art. 29 ust. 2 tejże Deklaracji:

„w korzystaniu ze swych praw i wolności człowiek podlega jedynie takim ograniczeniom, które są ustalone przez prawo wyłącznie w celu zapewnienia odpowiedniego uznania i poszanowania prawom i wolnościom innych oraz uczynienia zadość wymogom moralności, porządku publicznego i powszechnego dobrobytu”.

- 2 Deklaracja, uchwalona niedługo po II wojnie światowej, nad którą prace rozpoczęły się już w roku 1945, była odpowiedzią na działalność reżimów totalitarnych, przede wszystkim nazistowskich Niemiec. Był to istotny punkt zwrotny i pierwsze tak znaczące dokonanie Organizacji Narodów Zjednoczonych w obszarze ochrony praw człowieka i w tym też kontekście należy umieszczać prawo do prywatności. Choć w momencie powstania deklaracja była

jedynie rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ i nie tworzyła prawa międzynarodowego ani nie miała wiążącego charakteru, obecnie uznaje się ją za powszechnie obowiązujące prawo zwyczajowe.

Koncepcja „prywatności” jest znacznie starsza od prawa ochrony danych osobowych. Pierwszą próbę zdefiniowania tego pojęcia podjęto pod koniec XIX w. W owym czasie utożsamiano „prywatność” z „prawem do bycia pozostawionym w spokoju” (ang. *right to be let alone*), a pierwsi definicję prywatności, rozumianej właśnie w ten sposób, sformułowali dwaj amerykańscy prawnicy S.D. Warren i L.D. Brandeis. Z kolei jeśli chodzi o sądy czy też wymiar sprawiedliwości w ogólności, to pojęciem prawa do prywatności jako pierwszy posłużył się Sąd Najwyższy Michigan w 1881 r. w sprawie *DeMay v. Roberts*. Z. Mielnik wskazuje, iż „prywatność” – szeroko rozumiana – jest to stan, w którym jednostka podejmuje decyzje bez ingerencji ze strony osób trzecich [Z. Mielnik, *Prawo do prywatności (zagadnienia wybrane)*, RPEiS 1996/2, s. 29]. **Prywatność można w pewnym uproszczeniu definiować jako sprawowanie kontroli nad dotyczącymi danej osoby informacjami.** W szczególności prawo do prywatności pozwala na wyodrębnienie tzw. prywatności informacyjnej – prawa jednostki umożliwiającego kontrolowanie treści i obiegu dotyczących jej informacji [A. Mednis, *Ochrona prawna danych osobowych a zagrożenia prywatności – rozwiązania polskie* [w:] *Ochrona danych osobowych*, red. M. Wyrzykowski, Warszawa 1999, s. 167; G. Sibiga, *Postępowanie w sprawach ochrony danych osobowych*, Warszawa 2003, s. 13]. Rola tego uprawnienia w społeczeństwie informacyjnym rośnie i wiązać z nim można choćby prawo do bycia zapomnianym. A. Kopff w pierwszej polskiej publikacji poświęconej zagadnieniu prywatności określa ją jako „prawo jednostki do życia własnym życiem układanym według własnej woli z ograniczeniem do niezbędnego minimum wszelkiej ingerencji zewnętrznej” [A. Kopff, *Koncepcja praw do intymności i do prywatności życia osobistego (Zagadnienia konstrukcyjne)*, SC 1972/20, s. 6 i n.]. Według A. Kopffa życiem prywatnym jest to wszystko, co ze względu na uzasadnione odosobnienie się jednostki od ogółu społeczeństwa służy jej do fizycznego i psychicznego rozwoju oraz zachowania pozycji społecznej. M. Safjan wskazuje, iż **jest to zarówno obszar intymności i odosobnienia od innych, jak i sfera wolności i decydowania o samym sobie** [M. Safjan, *Czy prywatność jest wartością chronioną w społeczeństwie demokratycznym?*, „Rzeczpospolita” z 23.02.1998 r.]. W epoce społeczeństwa informacyjnego i Internetu na znaczeniu wydaje się zyskiwać, widoczny w części z powyższych definicji, aspekt „wolnościowy” kontrolowania dotyczących siebie informacji i rozporządzania dotyczącymi siebie informacjami, w tym własnymi danymi osobowymi. Nie powinno budzić wątpliwości, że istotnym uzupełnieniem prywatności w Internecie staje się prawo do ochrony danych osobowych. Prawo do ochrony danych osobowych jest koncepcją, która w polskim porządku prawnym pojawiła się dzięki aktom prawa międzynarodowego i unijnego. Jest to stosunkowo nowy obszar prawa, wyrosły właśnie na gruncie prawa do prywatności i choć obecnie jest to samodzielna dziedzina prawa, to wciąż łączy ją z prawem do prywatności szereg kwestii.

WAŻNE! Prawa do ochrony danych osobowych nie można utożsamiać z prawem do prywatności. Są to odrębne koncepcje i tak np. naruszenie prawa do ochrony danych osobowych nie w każdym przypadku będzie stanowić naruszenie prawa do prywatności i *vice versa*.

Prawo do prywatności i jego ewolucja pozostaje pod silnym wpływem postępu technicznego. Dzieje się tak choćby dlatego, iż korzystanie z otwartej sieci komputerowej, jaką jest Internet, wiąże się z pozostawianiem po sobie dużych ilości cyfrowych śladów, np. adresów IP urządzeń wykorzystywanych do łączenia się z siecią czy też logów. Coraz częściej użytkownicy cyberprzestrzeni są przedmiotem inwigilacji i monitorowania ich aktywności. Tego typu działania

podejmują tak podmioty prywatne (np. w celu profilowania), jak i organy państwa. A. Mednis już w 1995 r. wskazywał, iż:

„[...] jednym z czynników wpływających na ewolucję poglądów jest niewątpliwie rozwój techniki, w tym środków umożliwiających ingerencję w życie prywatne jednostek wbrew ich woli i bez ich wiedzy” [A. Mednis, *Prawna ochrona danych osobowych*, Warszawa 1995, s. 5].

W 2006 r. ten sam autor wskazywał, iż:

„współczesne technologie (stałe zresztą rozwijane) doprowadziły do sytuacji, w której prawie każdy może zgromadzić o nas takie informacje, jakich jeszcze 40 lat temu nie byłyby w stanie zebrać tajne służby nawet najbardziej totalitarnych reżimów” [A. Mednis, *Prawo do prywatności a interes publiczny*, Kraków 2006, s. 7].

Zmienia się także socjologiczne postrzeganie prywatności – zwłaszcza w pokoleniu, które dorastało już w czasach, w których Internet był powszechnie dostępny. W nim następuje bowiem wręcz rutynowe upublicznianie informacji o sobie w Internecie, w szczególności za pośrednictwem portali społecznościowych. Percepcja „prywatności” jako wartości zmienia się powoli. Jej ochronie nie sprzyja rozwój takich zjawisk jak choćby Web 2.0, u którego podstaw leży dzielenie się informacjami w Internecie.

- 5 Jak już wspomniano, pierwszy akt prawa międzynarodowego, który wprost wskazuje na konieczność ochrony prywatności, stanowi Deklaracja Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych z 1948 r. Oczywiście jest, że ze względu na czas jej przyjęcia nie mogła ona odpowiadać na zagrożenia dla prywatności, które niesie ze sobą postęp technologiczny, ustanowiła natomiast podstawy, na których do dnia dzisiejszego opierają się wszelkie rozwiązania dotyczące ochrony prywatności. To właśnie ochrona praw człowieka była punktem wyjścia dla unijnego ustawodawcy przy wprowadzaniu przepisów o ochronie danych osobowych. K. Kowalik-Bańczyk wskazuje, iż:

„[w] obrębie Unii Europejskiej dane osobowe są tradycyjnie traktowane jako wartość związana z prawem do prywatności, stąd ich rozbudowany system ochrony” [K. Kowalik-Bańczyk, *Sposoby regulacji handlu elektronicznego w prawie wspólnotowym i międzynarodowym*, LEX 2006].

Takie podejście wyróżnia europejskie regulacje np. na tle przepisów amerykańskich, które wywodzą się z przepisów konsumenckich i w których to konsument jest przedmiotem ochrony, a uprawnienia regulacyjne wykonuje Federalna Komisja Handlu (ang. Federal Trade Commission). Rola ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej uległa w ostatnich latach dużemu wzmocnieniu. Prócz coraz większej liczby spraw przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej odniesienia do niej znajdują się w Karcie Praw Podstawowych, która wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego stała się aktem prawa wiążącym wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Z kolei z punktu widzenia prowadzenia biznesu i gospodarki harmonizacja przepisów o ochronie danych osobowych jest ważnym aspektem budowy Jednolitego Rynku Cyfrowego, mającego za zadanie stymulować rozwój i wzmocnić konkurencyjność gospodarek Unii Europejskiej w społeczeństwie informacyjnym.

---

2. Rada Europy – Europejska Konwencja Praw Człowieka

A. Wstęp do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

- 6 Z perspektywy europejskiej w prawie międzynarodowym szczególną rolę odgrywa Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – umowa międzynarodowa zawarta

przez państwa członkowskie Rady Europy. Artykuł 8 EKPC był pierwszym przepisem dotyczącym ochrony danych osobowych w Europie, znajduje zastosowanie do ochrony danych osobowych jedynie w ograniczonym zakresie [J. Barta, P. Fajgielski, R. Markiewicz, *Ochrona danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 36]. Konwencja została sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., weszła w życie w 1953 r. Na przestrzeni lat została zmieniona szeregiem protokołów (w sumie dotychczas przyjęto 17 protokołów, w tym protokół 14bis, który wygasł 1.06.2010 r.). Ustęp 1 art. 8 EKPC stanowi, iż każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji. Z kolei ust. 2 tego artykułu podkreśla, iż:

„[n]iedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności osób”.

Artykuł 14 EKPC zaznacza, iż:

„[k]orzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn”.

WAŻNE! Nad przestrzeganiem postanowień Europejskiej Konwencji Praw Człowieka czuwa Europejski Trybunał Praw Człowieka z siedzibą w Strasburgu. Rozpatruje on skargi dotyczące przestrzegania przez strony postanowień tego aktu prawnego.

W zakresie art. 8 EKPC i ochrony prywatności orzecznictwo doczekało się bogatego dorobku. Na podstawie tego przepisu Komitet Ministrów, o czym szerzej poniżej, wydał także dwie rezolucje:

- Resolution (73) 22 on the protection of the privacy of individuals vis-à-vis electronic data banks in the private sector [Rezolucja (73) 22 o ochronie życia prywatnego osób fizycznych w kontekście elektronicznych banków danych w sektorze prywatnym], 26.09.1973 r.;
- Resolution (74) 29 on the protection of the privacy of individuals vis-à-vis electronic data banks in the public sector [Rezolucja (74) 29 o ochronie życia prywatnego osób fizycznych w kontekście elektronicznych banków danych w sektorze publicznym], 20.09.1974 r.

Komitet Ministrów wydał także kilka niewiążących zaleceń. Europejska Konwencja Praw Człowieka nie gwarantuje prawa do prywatności w sposób bezwzględny. Dopuszcza możliwość ograniczenia wymienionych w niej praw z takich powodów jak bezpieczeństwo państwowe, integralność terytorialna, bezpieczeństwo publiczne, zapobieganie zakłóceniom porządku lub przestępstw, ochrona zdrowia i moralności, ochrona dobrego imienia i praw innych osób, zapobieganie ujawnieniu informacji poufnych czy też zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

WAŻNE! Artykuł 8 EKPC

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.
2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

B. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

- 8 W celu zapewnienia przestrzegania praw zagwarantowanych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (w tym prawa do prywatności) ustanowiony został Europejski Trybunał Praw Człowieka (art. 19 EKPC). Samo prawo do prywatności było przedmiotem szeregu skarg do Trybunału. Sądy i trybunały państw uznających kompetencję Europejskiego Trybunału Praw Człowieka odwołują się do tych orzeczeń.

Jedną z kluczowych różnic między orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej a Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jest to, iż to drugie dotyczy w dużo większej mierze oceny ingerencji w prawo do prywatności przez organy państwa i tego, czy była ona uzasadniona. **Tak jak w przypadku ochrony danych osobowych, także w przypadku prawa do prywatności państwa dysponują pewną dyskrecjonalnością i mogą ograniczać jego zakres m.in. ze względów bezpieczeństwa narodowego czy walki z przestępczością. Natomiast ta uznaniowość nie jest swobodna, podlega ograniczeniom i państwa mogą ją stosować wyłącznie przy spełnieniu szeregu wymogów. Wszelkie ograniczenia treści prawa do prywatności muszą także spełniać przesłankę bycia „koniecznym w demokratycznym społeczeństwie”.**

WAŻNE! Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka koncentruje się na szeroko rozumianym poszanowaniu życia prywatnego, a nie na ochronie danych osobowych jako takiej.

Ważne jest, aby wszelkie działania organów państwa były podejmowane z poszanowaniem prawa do życia prywatnego. Stąd tak ważne, obecne także w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zasady proporcjonalności i legalności przetwarzania danych.

- 9 Szczególnie istotny dla wykładni art. 8 EKPC w kontekście prawa do prywatności i ochrony danych osobowych wydaje się wyrok w sprawie *S. i Marper v. Zjednoczone Królestwo* (wyrok z 4.12.2008 r., 30562/04 i 30566/04, *S. i Marper v. Zjednoczone Królestwo*, HUDOC). W sprawie tej Trybunał stwierdził m.in., że ingerencję uważa się za konieczną w społeczeństwie demokratycznym, jeśli odpowiada pilnej potrzebie społecznej, a w szczególności jeśli jest proporcjonalna do realizowanego uprawnionego celu, a racje przedstawione przez władze krajowe na jej uzasadnienie są odpowiednie i wystarczające. Pod uwagę należy brać naturę prawa, jego znaczenie dla jednostki, charakter ingerencji czy realizowanego celu. Europejski Trybunał Praw Człowieka potwierdził w niej także, że art. 8 EKPC może obejmować też zagadnienia z obszaru ochrony danych osobowych. Wskazał, że **ochrona danych osobowych może być elementem respektowania prawa do życia prywatnego** i ma fundamentalne znaczenie dla korzystania z prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego zagwarantowanego w art. 8 EKPC. Prawo krajowe musi zapewnić odpowiednie zabezpieczenia przed użyciem danych osobowych niezgodnym z gwarancjami tego artykułu. Potrzeba zabezpieczeń jest większa w przypadku ochrony danych osobowych poddawanych automatycznemu przetwarzaniu. Prawo krajowe musi w szczególności zapewnić, aby dane takie były istotne ze względu na cel ich gromadzenia oraz zachowane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dotyczą, nie dłużej niż przez okres wymagany ze względu na wymieniony cel.

WAŻNE! Prawo krajowe musi zapewnić odpowiednie gwarancje skutecznej ochrony przechowywanych danych osobowych przed niewłaściwym użyciem lub nadużyciem.

- 10 W swoim orzecznictwie Trybunał w Strasburgu zajmował się m.in. kwestiami: retencji i przechowywania danych medycznych (wyroki: 30562/04 i 30566/04, *S. i Marper v. Zjednoczone Kró-*

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:
INFOLINIA: 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

